

Hlas zvonů táhne nad zvějí,
kdes v dálece tíše zaniká . . .
Dnes všechny struny v srdci znejí,
neb mladost se jich dotýká . . .

Můj duch zas tone v blaha moři,
vzdech srdcem táhne hluboce -
a zvoný znejí, světla hoří -
ó Vánoce, ó Vánoce!

Z básně J. Vrchlického

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

10/96
ročník 6

Novoroční zamyšlení

Tak, a bude tu zase Nový rok, a člověka to nutí podívat se tak trochu za sebe, za naši odcházející generaci. Jáci jsme vlastně byli v té strašné, přečtvané době, co jsme všechno prožili až ut tam na Volyni, nebo tady, ve vlasti. Nejdříve to byla válka a samé převraty a zvraty, život či osud se s námi nikde a nikdy nemazlí. Naložil nám toho na bedra někdy tolik, že se divím, jak jsme to mohli unést. Na Volyni strach a boj o přežití, po návratu do vlasti pak dosti těžké překážky při osidlování, a po roce 1948 znovu šikování mnohých z nás a i věznění.

Proč to píší? Protože přesto přese všechno jsme vůči své zemi nezatrpkli. Pro nás vlast byla, je a vždy zůstane synonymem hrlosti na svůj národ, z něhož jsme vzešli.

Piši to hlavně také proto, že dnes je pojem vlast pro někoho něčím neznámým. Hlavním cílem a smyslem života se mnohým stává honba za penězi, které se staly modly. Je jedno, jakým způsobem jsou získány a jsme ochotni hrbit se před každým, kdo jich má víc a kdo si nás za ně kupuje - jen chudinku vlast zůstává někde bokem jako sirota, na níž jsme zapomenuti . . .

Nc, není to šovinismus nabo nacionalismus, o němž dnes píší, ale nutnost říci si pravdu do očí.

Uvědomme si, že kyvadlo dějin se znovu vychýlilo a u někoho zavládá dojem, že jediným projevem moderního myšlení je neomáňené evropsanství (jako nevádnou internacionalismu), stavěné do protikladu s vlastenectvím. Jenže my se nechceme rozpusit v Evropě jako kostka cukru. Pokud tam chceme vstoupit, pak jako zajímavý, kulturně vybavený národ. Jen takové nás doopravdy přijmou.

A teď se podívejme trochu do vlastní duše. Nebudeme si ne idealizovat. Jsou vlastnosti, pro nás, Čechy, typické, s nimiž se nelze mo psýnit. Přizpůsobivost, nahrbnost, slouhovstí - svým způsobem nic divného, protože jsme po staletí byli v područí cizích ideologií, dynastií, nepřiznivých režimů. Byli jsme křovníkmi zemí v srdci Evropy. Nejsme dosud zvyklí být pány svých osudů ve vlastní zemi - možná proto, že jsme země malá - ale zároveň si musíme uvědomit, že máme i vlastnosti kládící na to, že obrovskou úmost přežít a nágramu odolnost. Během pouhých tří generací jsme obrozením dohnali tehdejší Evropu, vytvořili jsme si svébytnou kulturu. A teď, na prahu 21. století, kdy všechny významné národy manifestně vyjadřují své

vlastenectví, to všechno máme spláchnout? Odhoďme nedůstojné čecháčkovství, ale zachovejme si vlastní páteř a hlavu. Musíme dnes využít šance, kterou historie neposkytuje tak často. Musíme si osvojit svobodu - pravou svobodu - ne džungli. Musíme si uvědomit svůj původ a vypěstovat si národní hrdost, protože jediné tak si nás bude Evropa a celý svět svázit. Sbrbených služů mamonu si nikde nikdo neváží, ty dokáže každý jen využit.

Uvědomme si to, dokud je čas - zitra už bude možná pozdě . . .

Václav Dubec

Zamyšlení nad výstavou OSUDY ČECHŮ Z VOLYNĚ na konci roku 1996.

Já nevím jak Vy, ale já nemám rád každoroční účetnické bilančovány výsledků práce, hospodaření, vlastních či cizích, většinou nespelných předsavetví, které nás každoročně pronásleduje koncem roku. Nemám je rád, protože se kryje s časem vánočním, kdy bychom měli více než kdy jindy v klidu rozmyslet, než jen úspěšně účtovat. Počítat se sice čas od času musí, ale proč právě o Vánočkách?

I když jsme si tedy tak zvykli, nepodrobím se zcela. Nad letošním putováním výstavy OSUDY ČECHŮ Z VOLYNĚ se dnes budeme opravdu jen zamyšlet.

Myšlím si, že výstava byla úspěšná. Prošla severní a střední Moravou, prohlíželi si ji nejen pamětníci, ale i ti, kdož se o historii volynských Čechů dozvěděli ve větším měřítku vlastně poprvé. Ty nezávěsné jsem viděl mezi exponáty výstavy opravdu rád. Muzeum má práce i osvětovou funkci a jen nerado se uzavírá do sebe. Sdružení pak také jistě neodmítne žádná vyprávění o historii.

Rád jsem viděl i organizátory, všechny, kteří se pak chopili pera a o výstavě a historii Volyně psali.

Znovu se dárilo, třeba ne už tak intenzivně jako dříve, setkává se díky výstavě s dalšími pamětníky a získávají od nich nové předměty do sbírky ČESÍ Z VOLYNĚ.

Výstava přispěla i k probuzení většího zájmu o dějiny Ukrajiny. Stála u kolébky dřívě neplanovaných akcí muzea. O spolupráci s muzeem provedl zájem i šéf pana prezidenta, připravující jeho cestu na Ukrajinu.

Pokračovala příprava ukrajinské varianty výstavy: Pomalu, snad s některými problémy, ale díky podpoře ministerstva zahraničí

vytrvale. Snad se na Váš budou znovu obracet s žádostmi o pomoc, snad budeme ještě tlapat. Věřím ale, že se za výstavu nebudeme muset stydět.

Zdá se mi, že dějiny Čechů na Rusi a jejich role jak v prvním, tak druhém odboji, nás v příštím roce budou znovu intenzivněji přitahovat - také díky zájmu o dějiny Čechů z Volyně.

Mohli bychom tak psát dále. To, co jsem tu však již uvedl, stačí. Myšlím si, že se zájem o dějiny volynských Čechů vyplácí. Probuzejí i odhodlání zabývat se časem zastátnými i umělé zasponovanými problémy.

Většina z Vás se ale s výstavou setkává nepřímým, tedy širší souvislostí, o kterých jsem se výše zopsal, nepocítíte také intenzivně. Vám jsou určeny zprávy o zastávkách výstavy, až je píší sám, nebo Vaši přátelé. Tomu budeme věrni i nyní.

Pani Jaromíra Ničová ocenila zastávku výstavy v Brně. Zúčastnila se jejího zahájení v předšálí národopisné expozice Moravského zemského muzea a ocenila instalaci, účast na vernisáži s společenskou stránkou akce. Výstavu kladně přijali i odborní pracovníci Moravského zemského muzea, ředitel dr. P. Saldř, vedoucí národopisného oddělení dr. Droňáková i další. Připomeňme, že nejen při zahájení, ale po celou dobu letních prázdnin, kdy byla výstava přístupná, se těšila hojnému zájmu návštěvníků. Co víc, při brněnském zastavení se projevil i nečekáý zájem o tiskoviny s volynskou problematikou.

Nejinak tomu bylo ve Vyskově. Tam byla výstava zahájena 19. září, opět za účasti významných představitelů okresu - jak již jsme si zvykli - ale i účasti rektora Vysoké vojenské školy a jeho dalších pěti kolegy. Zahájení výstavy bylo doprovázeno přednáškou o ukrajinské historii a historii volynských Čechů zvláště. Byl jsem rád, že učitelé projevíli o přednáškovém zájmu, byl jsem potěšen, když jsem mohl odpovídat na jejich otázky.

Pan J. Kulich, který se postaral nejen o organizační zabezpečení vernisáže výstavy a celého jejího průběhu ve Vyskově, učilistil ve svém dopise, kde se výstavě věnoval, účasti i počet prodaných publikací. Zůstanu však věrně svému příslibu, v tomto článku Vás nebudu zadržovat početními výskyty.

V lednovém čísle Zpravodaje Vám předložím souhrnnou zprávu o putování výstavy v roce 1996. V té době již také budeme zajišťovat nutnou údržbu výstavy a budeme ji připravovat na další cestu. Prvním zastavením v roce 1997 bude muzeum ve Frýdku-Místku.

Dr. St. Slavík
Národní muzeum

Šlo autorům skutečně o pravdu?

S velkým zájmem jsem očekával dokumentární cyklus České televize o boji Čechů a Slováků za svobodu vlně ve druhé světové válce. Zvláště pak po několikémr oznámení, že budou konečně zveřejněny skutečnosti, které v minulosti totalitní režim u nás potlačil.

A teď k samotnému dokumentárnímu cyklu: V podstatě jsem souhlasil s jeho prvními třemi díly. Připomínky jsem měl jen k hodnocení osudu čl. státních občanů, kteří se po roce 1939 ocitli v SSSR. Pravdou je, jak tvrdí autori cyklu svobody se nevzdáme, že část z nich se ocitla v tzv. gulacích. Pravda však také je, že většina z nich v žádných gulacích nikdy nebyla a jejich profesionální fortel byl využíván v sovězech a kolchozech v Zavozi. ale i v některých jiných zařízeních. Část se jich ocitla v Súdalu v internaci, kde jejich svobodný pohyb byl značně omezen až do doby vzniku vojenské jednotky. Je třeba také zdůraznit, že SSSR sece neuznal tzv. protektorát, ale na druhé straně klidně přistoupil k uzavření čl. velvyslanectví v Moskvě a k uznání Slovenského státu. Avšak osovat SSSR jako spojence Německa po podepsání německo-sovětské smlouvy v srpnu roku 1939 považují za to nesmyslné, jako když někdo po mnichovské dohodě považoval Anglii a Francii za spojence Třetí říše. Cesty diplomacie jsou, bohužel, někdy daleko složitější, než jsme schopni je pochopit a než je pochopili autori cyklu.

Ti př snaze předložit nám pravdu o našem období ve druhé světové válce se jaksi nevímají postavili k vlasteneckému citění Čechů a Slováků žijících v té době v SSSR a k jejich nerozhodnému, zdůrazňují neohroženému postoji při vzniku naší vojenské jednotky, do které se hlásili. Mnozí z nich, jako někdejší vysídleni na Sibiř, jeli celý týdn sibirským magistrálem, hladovali a otrhali, než se konečně dostali do Buzuluku. Kdyby nastoupili do RA, mohli by těchto útrap ušetřit.

Autórum jaksi unikly těžké boje, které sváděla naše vojenská jednotka v SSSR u Vasilkova, Bílé Cerkve... Uniklo jim, že tato jednotka, která začátkem roku 1944 měla kolem čtyř tisíc mužů, byla začátkem uvedené roku posilena 12.000 dobrovolníky - volyňskými Čechy, a že právě díky jim bylo možno vytvořit čl. armádní sbor. Uniklo jim, že v řadách volyňských dobrovolníků bylo na 500 žen, desítky legionářů z první světové války, desítky nezletilců ve věku od 16 do 18 let, z nichž někteří spí svůj věčný sen na dukelském hřbitově. Snad také proto, aby autori uvedené cyklu mohli svobodně točit svůj, teckně hodně osobitý názor na význam našeho období a to jak z hlediska národního, tak i mezinárodního. Uniklo jim, že stovky slovenských tisoových vojáků nasazených v SSSR přešly na stranu "nepřítel", že mladí slovenští chlapi se rozhodli bojovat ne za Hitlerem vytvořený Slovenský stát, ale za svobodné Československo. Uniklo jim, že v Jugosávii naši krajané vytvořili brigádu Jana Žižky, která udané bojovala proti německým okupantům, uniklo jim, že váleční západní mocnosti politicky podporovali boje sovětských jednotek s německým útočnickem, uniklo jim, že uzavření spojení západních mocností s SSSR nebylo jen papírové, ale v praxi se projevovalo velkou materiální podporou, kterou SSSR v zásilkách zbraní, osáncí i potravin dosahovalo z Anglie a USA. Jestliže se autori misty uchytili k určitému zpochyb-

nování nutnosti obětí našich vlastenců na východě, proč také neodsoudili pomoc západních mocností SSSR?

Za velmi zavádějící a pravdě nř zdaleka neodpovídající považují čtyřdi úvedného cyklu nazvaný Podivné vítězství a to v tom, že tu byla věnována velká část takzvané symbolické nekolaikálně naší vojenské jednotce, která nakonec vetení spojeneckých volyňských sil na západ dovolilo zajet na osobozené území Chebska a později i Plzeňska. Ať se na mě příslušníci západního odboje nezlobí - dělali co mohli a co jim nakonec bylo spojení dovoleno (tak jako naši vojenské jednotce na východě), ale oni překročili hranici našeho státu téměř parádním krokem, zatímco v té době příslušníci Svobodny armády sváděli těžké a krvavé boje na Moravě! Tam ještě naši vlastenci krváceli a umírali. Je pro mě nepochopitelné, že autori takto nešetrným, řekl bych skoro arrogantním způsobem se zachovali k těm, kteří ještě v květnu roku 1945 zemřeli v bojích za suverenitu a svobodu našich národů na prahu vítězství. Spí svůj věčný sen na Moravě - byli to většinou volyňští Češi (tak jako u Duky), kteří nikdy předtím Československo neviděli, ale neváhali položit své životy za svou starou vlast, jak nazývali zemi, odkud pocházeli jejich rodiče a prarodiče. Spí svůj věčný sen na Ostravsku, v Holešově a v dalších místech moravské země...

Dovolte mi, abych shrnul svůj názor na tzv. pravdivý obraz odboje Čechů a Slováků ve druhé světové válce, jak nám jej zobrazili autori v cyklu Svobody se nevzdáme. Po zhlédnutí jeho čtyřdílné Podivné vítězství, který se svou "pravdivostí" diametrálně liší od předchozích dílů, jsem vůbec nevyčítal, že šlo o snahu podat a objasnit některá fakta, zamčlčovaná bývalým režimem. Naopak - čtyřdílná ví výrazně kreskuje historická fakta, některým dává jim svůj smysl, než měla v uváděném období. A to mě velmi žaráží a ptám se: proč? Komu má toto zkreslení sloužit? Má vyvolat deficitický duch, náladu v našem národě a u dorůstající mladé generace? Proč jim stačilo k podpoře některých názorů jen několik méně známých, nebo dokonce neznámých odbojářů, kteří sice byli součastí, ale ne osobněním odboje, jak je to prezentováno.

Jedno staré (prý čínské) přísloví praví, že zapomenutá pravda bývá někdy horší než lež. Domnívám se, že čtyřdílný cyklus Svobody se nevzdáme není v rozporu s tímto příslovím.

Rostislav Hlaváček,
Javorová 361, Karlovy Vary

ZPRÁVY Z REGIONŮ

Z výroční schůze zátecké organizace

Na 160 členů místní organizace Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel se zúčastnilo výroční členské schůze, která se konala 18. listopadu t. r. v Zatici. Přivítali mezi sebou předsedu ÚV SČVP prof. MUDr. Vladimíra Dufku, ČSc., starostu města Zátce Ing. Boh. Kuneše, předsedu a tajemníka OV SBS louského okresu pplk. v. v. Boh. Bartoše a Vladimíra Karbana a předsedykni OV SČVP z Chomutova Jiřinu Kačerovu.

Před schválením programu výroční členské schůze a volbě návrhové a volební komise utčili přítomní minutou ticha památku zesnulých členů zátecké organizace.

Předsedkyní výboru organizace Marie Pánková přednesla zprávu o činnosti v minu-

lém období a požádala členy, aby i v budoucnu spolupracovali při realizaci plánu činnosti, který dnes schválil. Ve zprávě také vzpomněla na vznik naší organizace a krajanů, kteří v roce 1987 ustavili historickou komisi volyňských Čechů při OVSBP v Zatici. Z té pak v dalších letech vznikl přípravný výbor Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel. Této komisi, jak zdůraznila p. Pánková, se dostalo velké podpory finanční k zahájení činnosti od absolventů záteckých soukromé české školy, kteří pravidelně pořádají svá setkání v Zatici. Šlo tehdy, v roce 1987, o částku 1000 Kč na administrativní vydání. I v roce 1990 vznikl z historické komise přípravný výbor a dne 17. 7. 1990 ministerstvo vnitř zářegistrovalo stanovy našeho Sdružení.

Dále M. Pánková vyzvala jmenování členy zátecké organizace, kteří vnovali cenné a vhodné exponáty, včetně exponátů trojzoborých, pro účely putovní výstavy volyňských Čechů, kterou, jak známo, realizovává Národní muzeum v Praze. Poděkovala všem aktivistům a členům za aktivní účast na veřejných akcích volyňských Čechů, jež se uskutečnily na Zatecku a také za spolupráci na těchto akcích (a byla jíh řada) městskému úřadu v Zatici a OV SBS. Navrhla, aby v příštím roce bylo vhodným způsobem vzpomenu 50. výročí návratu volyňských Čechů do staré vlasti, aby byl uskutečněn zájezd do Zdobulova a do Zborova na Ukrajině v obou případech jde o 80. výročí ve Zdobulovně to je vznik české školy a ve Zborově jde o výročí slavné zborovské bitvy, která dala základ vzniku svobodného státu Čechů a Slováků - Československu.

V diskusi starosta města Ing. B. Kuneš vyzdvihl dosavadní spolupráci se Sdružením a poprál zátecké organizaci, aby se jí podařilo splnit všechny předsevzeté úkoly, které označil za velmi náročné. Předseda ÚV SČVP prof. MUDr. Vladimír Dufek informoval členy o základních cílech činnosti naší organizace, seznámil je s vydatkovou činností, potěšil, na které občan naráží a zatím doposud nevyjasněnou otázku nákladů prvního dílu dějin volyňských Čechů, který by měly vyjít do konce roku.

Velkou pozornost a souhlas vzbudil diskuzní příspěvek Jindřicha Buchalského, který mj. kritizoval čtyřdílný televizní cyklus "Svobody se nevzdáme", nazvaný "Podivné vítězství". Kriticky se vyjádřil na adresu autorů, kteří zapoměli na účast volyňských Čechů, na účast i dalších zahraničních Čechů v boji za svobodu a suverenitu ČSR. Tato kritika se pak stala součástí usnesení výroční členské schůze, která nesohlasila s takovýmto pojetím a hodnocením odboje Čechů a Slováků ve druhé světové válce, protože neodpovídá skutečnosti té doby.

Host z Brna V. Fros ve svém příspěvku vyslovil souhlas se vznikem kontaktní skupiny Malin, jak o něm ve zprávě o činnosti informovala předsedkyně M. Pánková a podpořil názor, že je třeba v Malíně vybudovat pomník na hromadném hrobě obětí německého fašismu a na tento účel věnovat 1000 Kč. Jeho vystoupení se setkal s velkým ohlasem u přítomných a podnětem ke sbírce, kterou provedl krajan Bohumil Filipek - jeden z mála volyňských Čechů, kteří malínskou tragédií prožili a zachránili se, a paní Kamila Ondrová. Sbírká na vybudování pomníku malínským mučedníkům vynesla 16.270 Kč.

V závěru výroční členské schůze byla schválena výroční finanční zpráva o hospodaření, kterou přednesl J. Matějko a poté byl zvolen členitý výbor organizace, řiádva-

cetělný sbor důvěrníků a revizní komise. Členská schůze vyslovila souhlas, aby podbořská regionální organizace Sdružení na její žádost splývala s žateckou organizací a byla tak od Nového roku vytvořena jedna organizace na okrese Loupy s více než pěti sty členy.

Předsedou organizace byla zvolena oběvatelka a netaněvná Marie Pánková, místopředsedy Vladimír Kotejška a Ljuba Ditrčlová, jednatelem Rostislav Hlaváček, hospodářem Josef Hořec. Do revizní komise byli zvoleni Jaroslav Sochora, Bořislav Kadavý a J. Matijenko.

Předseda Sdružení prof. Dufek se velmi pochvalně vyjádřil při hodnocení výroční členské schůze o vštěvaném a bohatě členství žatecké organizace, vytvoření sboru důvěrníků, který se již v minulosti na Žatecku velmi osvědčil, i plánu činnosti na příští rok.

Úkoly, které si žatecká organizace dala do plánu, však nevyplývají jen z realizace úkolů stanovených usnesením druhé konference, ale připravuje také společenské setkání svých členů. K tomu účelu byla již ustavena komise, která má připravit společné posezení při hudbě, zpívání uspořádání volynského plesu v Žateci a případně připravit i další akce. Tato společenskobáňavá činnost jistě vzbudí zájem u našich krajanů i v jiných okresech naší vlasti. (rh)

Pravidelné měsíční schůzky regionu Praha v roce 1997:

29. ledna, 26. února, 26. března, 30. dubna, 28. května, 25. června, 24. září, 29. října, 26. listopadu, 30. prosince.

Schůzky se konají v budově sekretariátu Svazu bojovníků za svobodu, Praha 1., Legerova 22, 5. posch., a to vždy v poslední středu měsíce - od 15.00 hod.

Připomínám, že prosincová schůzka t.r. bude výjimečně v pondělí, 30. prosince.

Všem členům pražského regionu a všem našim přátelům přeji vše dobré a pevně državi v nastávajícím roce 1997, jménem svým a jménem všech členů našeho regionu.

Řednící regionu Praha

Irena Malinská.

Loštice

Dne 7. září 1996 se uskutečnilo v kulturním domě v Lošticích třetí krajské setkání, které se nám velmi vydařilo a všem se velice líbilo. Také návštěvnost byla pěkná - celkem 168 krajanů z celé České republiky. Setkání řídil skvělý organizátor pan Josef Mach. Hlavní pramou měl náš předseda Josef Řebl, ten si asi zase vždy hezky připravil vzpomínku na Volyn. Hostů bylo více a každý se nám alespoň krátkým projevem představil. Starosta Loštic Petr Vintroch nás všechny mile uvítal v Lošticích a pan Jiří Hofman nám podal zprávu o obnově památníku v Malbě na Volyni. Program byl nádherný. Jak hudba, tak pěvecký i taneční kroužek, recitátory a hlavně maršetrže, které byly svým úbohem a předvedením nejlepší - jedním slovem pohoda.

Na závěr jsme si zazpívali společně pár polských a ukrajinských písní a také naše volynské hymny. Mnoho let už šlo a Návrat domů. Vybrali jsme mezi sebou 3.100 Kč, ale čekali jsme na uvedení konta Český Malin ve Zpravodaji.

Co říci na závěr? Jen si přát, aby takových setkání, kde si připomeneme své mládí, kas našeho života prožitého na Volyni, bylo co nejvíce. Škoda jen, že vše přišlo tak pozdě, až na sklonku našeho života. Emilie Jarmarová

Region Chomutov

Oznamujeme vám, že region Chomutov ve spolupráci s Okresním muzeem Chomutov a OV SBS pořádá k 50. výročí reemigrace Čechů z Volyně výstavu, připomínající život na Volyni. Vernisáž výstavy má být 20. 3. 1997.

Prosíme vás, můžete-li, přispějte nám zapůjčením různých dobových předmětů denní potřeby, snímků, písennosti, výšvek apod. Vše můžete zaslat nebo osobně předat na adresu:

Antonín Vegrich, Školní 51, Chomutov 430 01.

Srděčně díky předem zaslají

Jiřina Kačerová, Antonín Vegrich a Václav Kytl

Vzpomínka na Marii Stryjovou

Spisovatelce Marii Stryjové (1931-1977) byl věnován seminář pořádaný dne 6. 11. 1996 v Základní umělecké škole v Broumově u příležitosti nedožitých 65 let.

Marie Stryjová se narodila 4. listopadu 1931 v rodině středního zemědělce v české vesničce Drembovice na Volyni, ležící tehdy v Polsku. Šve dětství prožila jako většina volynských dětí na venkově, vyrůstala se 4 sourozenci. Do obecní školy chodila na Drembovice, střední (desíletku) navštěvovala v sousední obci Omelánštíně. Podle toho, jak se střídalý vlády, učila se různým jazykům. V první třídě to byla polština, později ruština a ukrajinština. Češtinu po celou dobu jako předmět. Byla výbornou žákyní, již od dětství ráda četla a oblíbila si literaturu.

Když jí bylo 8 roků, byla rozpuštěna druhá světová válka, a Volyn připojena k SSSR. Krátce potom, v r. 1941, došlo k přepadení Sovětského svazu, a následovala okupace, neustálé represálie a drancování. To vše znamenalo pro její rodinu a pro nás všechny volynské Čechy - nejen ohrožení a ničení nahospodářeného majetku, ale i přímé ohrožení života. Všechna ta hrůzostrašná válečná období zasahující krajinu a její dějství se později promítala i její literární tvorbě.

Po osvobození Volyně v r. 1944, narukování otce a nejstaršího bratra do Svobodova armádního sboru pomáhala matce společně s ostatními sourozenci v zemědělství při odběrávání pole a zajišťování obživy rodiny.

Toužebně očekávány konec války přinesl další krutý zásah do jejího života, rodina se dobrovolně rozhodla k návratu do vlasti svých předků. Po reemigraci se usídlila v severních Čechách v Božanově u Broumova. Zde začala Marie Stryjová chodit do gymnázia a seznámala se s novou, pro ni tehdy málo známou českou literaturou. V roce 1951 začala studovat na pražské filozofické fakultě polonistiku a rusistiku. Už tato orientace odrážej její vroucí vztah k Volyni, kde se narodila. Během studia však počíná pociťovat, že jí literárněvědná práce nedokáže uspokojivě odpovídat na otázky, které život ni postavil klíčové okamžiky jejího života a pohutu historie rodiny. Ke konci studia se ocitá v osobní krizi doprovázené těžkým onemocněním, což se pokouší řešit vlastní literární tvorbou. Píše básně a povídky z pohraničí, črty z prostředí broumovského gymnázia, milostné prózy, rozpracovávala i rozsáhlou novellu.

Po studiu Marie Stryjová pracovala ve Státním pedagogickém nakladatelství v Praze. Vedle literárněvědné práce se zabývá vlastní tvorbou. Mezi významnější díla patří její prvotina - volynský cyklus povídek - NAD

ROVINOU, kterou vydala Mladá fronta v r. 1982 a jímým román POKOJK, který vyšel v r. 1988 v Západním Berlíně. Vzhledem k tomu, že román POKOJK byl vydán v Německu a neopakoval se jeho vydání, není u nás doposud známý, o čem pojednává a co je jeho obsahem.

Mnohem podrobněji jsme seznámili s cyklem volynských povídek v knize NAD ROVINOU. Je vyvrcholením její tvorby, vzniká v průběhu jednoho desetiletí od počátku 60. let. Návrat do Čech se pro ni stal nenahradiitelnou ztrátou krajiny dětství, domova a rodného kraje. Proto také v cyklu povídek tvoří rámec jejího vyprávění dějinné události předválečné, válečné a povalenčné. Jejich obrys však kontrastuje s bezprostředním autentickým a čirým životem dětské hrůdy. Díky silě jejího citového předtuchu tu před námi vystavává volynská rovina, rodná čata, žitné pole, pusté chmelnice, duh Slavika loupežníka, vesnička utopená v žaru slunce, ale také spousta rázovitých postav, s nimiž se v dějství setkala.

Ve svém úhrnu jsou prózy Marie Stryjové základně osobní, vnitřní otázky vypovědí, či dokonce zpovědi. Rodí se v nich křehký lyrismus, neodbytné drcený válečným vřemím.

Velkou, ba nenahradiitelnou ztrátou pro volynskou komunitu a literární obce se stala tragická smrt drembovské rodáčky před 20 lety dne 10. července 1977. Zemřela uprostřed tvořivé práce, zanechala nám cyklus volynských povídek a jediný román o tvrdé realitě života Čechů na Volyni. Byly to skromné začátky tak nadějně spisovatelky. Pevně věřím, že kdyby žila, přispěla by svojí tvorbou do kontextu moderní české literatury dvacátého století.

MVDr. Samec Vladimír

Vánoce, na které nezapomenou

To, co vám chci napsat, se odehrálo v roce 1943 v české obci Kupačov na Volyni. V tehdejší době zachvátily celou Volyn i nejen Volyn, bratrovražedné boje zfanatizovaných ukrajinských nacionalistů a polského obyvatelstva. Nedávne události v Jugoslávii nám to všem jistě připomenou. Ovšem na Východě to bylo tehdy bez mezinárodní pomoci. Skuteční tehdejší vládcí, němečtí okupanti, místo ukliďování vášní to ještě podporovali. Kdo jsme to prožili, máme stále v paměti i strašné časy, kdy téměř každou noc byla na obloze zářící horčičk lidských obydlí, kdy místo rozumu a rozvahy nastoupily obě, sekery a vidle. Rána z pušky byla vlastně milostí. Český Kupačov se dlouho snažil udržet svou neutralitu a nemělo se to do místních konfliktů. Ovšem pomoc poskytoval každému pronásledovanému bez ohledu na národnost. Když se situace stala již neudržitelnou a pohrůžek ze strany UPA přibývaly, spojil se Kupačov s AK (Armia Krajowa) a tím se dostal do sféry vlivu polských partyzánů. Toto pochopitelně nezůstalo bez následků.

UPA se bezvýsledně snažila několikrát dobýt Kupačov. Na vánoce 1943 naplánovala generální útok na polskou obec. Zasmýsli a okolní vesničky. Zahynulo tam asi 50 občanů, ale obce se ubránila díky pomoci z Kupačova (oddlil "Kania"). Na Boží hod pak provedla UPA klamný útok na Kupačov. Právě v ten den jsem byl se svým kamarádem Pečickem Dombrovským u zpovědi. Byla s námi dvě polská děvčata. Jedno z těch děvčat pocházelo z jednatčlenné rodiny, a zůstalo samo. Ostatní členové její rodiny byli povražďeni.

Byl sváteční den, mše probíhala normálně.

7-8 dní cesty. Asi za měsíc si tačka přijel konečně a dojel pro matu dvacetiletou sestru, pěřiny a pár svršků. Tak byla konečně po dlouhé době naše rodina zase pohromadě.

Nina Volfová

NAŠE ŘADY OPUSTILI ...

Region Chomutov

Dne 6. 11. 1996 zemřela v Kadani ve věku 83 let paní Stanislava Damašková roz. Vokráčková, původem z české obce Teremno na Volyni. Zemřela v tichosti, obklopena láskou a porozuměním rodin svých synů Josefa a Jiřího, vnouček Ivaný, Jany a Anny, vnučků Pavla a Kamila - českého olympionika v desetiboj na olympiádě v Atlantě 1996.

Hlubokou soustrast všem pozůstalým vyjadřuje

Alexandr Hloušek

Paní Stanislava Damašková vyrůstala v rodině deseti sourozenců, byla vychována ke skromnosti a úctě k lidem, což jí doprovázelo celý život, naplněný dobrým i zlým, ve druhé světové válce byla tři roky odloučena od manžela a dva její bratři padli. Po skončení války se těšila v dobrém rodinném zázemí ze shledání s manželem. Čest památce této vzácné ženy!

Severomoravský region

V 8. čísle Zpravodaje v této rubrice bylo uvedeno chybné jméno zemřelého krajana. Pan Václav Krajčan z Ostravy-Poruby, pocházející z Dembrovky mělo být správně pan Václav Jęgrich. (Do redakce jsme dostali chybný údaj - omlouváme se!)

Dne 27. 12. 1995 zemřel v Ostrově n. Ohři ve věku 85 let pan Antonín Skramský. Narodil se v Trmkovce u Kupčovic. Věnujte mu, prosím, s námi tichou vzpomínku.

Manželka Marie a dcera Miluše Houšková s rodinou

Region K. Vary

Opozděně jsme se dověděli, že 1. 3. 96 zemřela naše krajanka a členka, vážená paní Izaabela Svobodová z Torčína, bytem v Jakubově. Touto cestou projevujeme synovi p. Václavu Svobodovi a rodině upřímnou soustrast.

Jméno regionu Věra Pelcová

Dne 2. 2. 96 ve věku nedožitých 91 let zemřela paní Marie Pišlová roz. Volfová z M. Zubovštiny, bytem v Lokti. Vzpomeňte, kdo jste ji znali. Zarmoucená rodina Pišlova

Upřímnou soustrast jménem krajanů i svým projevuje Věra Pelcová

Okr. Šumperk

Oznamujeme, že po krátké nemoci zemřel náš krajan a člen pan Václav Šťastný v nedožitých 73 letech. Rodák z Hrušvic.

bytem Libivá, okres Šumperk. Odbojář a výsadkář na Slovensku při Slovenském povstání. Upřímnou soustrast pozůstalým

Emilie Jarmarová

Region Litoměřice

Dne 25. ledna uplyne 10 let, co náš navzdory opustila naše maminka Jaroslava Šimoničková, roz. Králková z Volkova. Kdo jste ji znali, vzpomeňte s námi. Na její veselou, mtlou a laskavou povahu nikdy nezapomenou dcery Věra Brázdová a Anastázie Opavová

Region Mariánské Lázně

Oznamujeme krajanům, že v měsíci listopadu zemřel náš člen pan Jan Hybler(Hibler?) z Ulbráha, bytem Mar. Lázně, ve věku 90 let. Pozůstalým vyjadřujeme upřímnou soustrast.

Za region Emilie Pecová a Ludmila Kovtunová

Region Medlov

Oznamujeme, že 12. října 1996 zemřel náš krajan Evžen Dembický z Rokle (Rohle?) okr. Šumperk, rodák z Českých Ozeran na Volyni. Zesnul neočekávaně ve věku 66 let.

Pozůstalým vyjadřujeme upřímnou soustrast. Za region Alexandr Sedláček

DARY DOŠLE NA KONTO SDRUŽENÍ: listopad - prosinec

Marie Šebková-Glazová, Lbovin - 200 Kč. Emilie Pelcová, Klášterec n. Ohři - 100 Kč. Stanislava Vendolská, Rudolfov - 100 Kč. P. Houšek, Otáččevés - 100 Kč. Vladimír Tichý, Zatec - 100 Kč. Marie Binová, Podbořany - 200 Kč. Jaroslav a Vlasta Lešakovi, Mníšek pod Brdy - 200 Kč. Vladimír Knop, Poděbrady - 550 Kč. Emilie Draždáková - 150 Kč. Anna Klimundová, Opava - 50 Kč. Pi Polyščuková, Horní Jelení - 100 Kč. Larisa Czackosová, Rudolfov - 150 Kč. Václav Kytl, Mašov - 250 Kč. Vladimír a Libuše Šotolovi, Nový Malín - 200 Kč. Alena Kubelová, Vítkovický - 100 Kč. Jaroslav Stanislavský, Polepy u Litoměřic - 500 Kč. Helena Boblachová, Litovel - 50 Kč.

Region Karlovy Vary: Rais Randová - 50 Kč, Jiří Borč - 50 Kč, Sláva Romanová - 100 Kč, Fedor Pišl - 150 Kč.

Severomoravský region: Dvořák Jan - 100 Kč, Dvořák Jiří - 50 Kč, Hořáková Anastázie - 150 Kč, Jerábek Vladimír - 150 Kč, Juříčková Vlasta - 150 Kč, Loukota Václav - 200 Kč, Matějčková Marie - 100 Kč, Estezkesová Helena - 50 Kč, Křesina Josef - 50 Kč, Rudolfová

Stehlíková Nina - 100 Kč, Stehlík Rostislav - 150 Kč, Porubová Miroslava - 50 Kč, Samcová Marie - 100 Kč. (Celkem 1.550 Kč)

V čísle 7 se nám vloudila nepřijemná chyba. Uvedeno bylo Antonín Novotný, Staňkovic a mělo být správně Antonín Nejedlý, Staňkovic - 200 Kč. Všem dárcům ze srdce děkujeme!

DARY na Malinský pomník

Region Praha: Lydie Horáková - 100 Kč, MUDr. Králičková - 100 Kč, Antonie Krámmá - 100 Kč, Emilie Toušková - 100 Kč, Věra Polívková, Chomutov - 100 Kč, JUDr. Masný - 150 Kč, pi Maroušková - 200 Kč, Anna Janovská - 70 Kč, p. Šik - 200 Kč a pi Teplá - 100 Kč. (Bude zasláno na konto do Zatec.)

DARY

V listopadovém Zpravodaji byl opomenut velkovýš dar na malinský pomník v částce 5.000 Kč od pi. Heleny Tabínské, roz. v Bobřížku, Bělouřsko, nyní bytem v penzionu v Chomutově. Moc se omlouváme! (redakce)

Peněžní dary do regionu

Karlovy Vary:

Helena Pospíšilová - 100 Kč. Ludmila Fenclová - 100 Kč. Zina Jindrová - 50 Kč. Bohuslav Hnojník - 100 Kč. Anna Englická - 200 Kč. Ferdinand Vrba - 50 Kč. Marie Filipová - 250 Kč. Vladimír Erps - 200 Kč. Ing. Miroslav Holeček - 50 Kč. Antonín Klíma - 50 Kč.

Všem dárcům děkuje Věra Pelcová

Všem čtenářům Zpravodaje přeje me šťastné a klidné Vánoce a zdraví, štěstí a dobrou pohodu v nadcházejícím roce 1997

Toto rozšířené číslo dáváme našim čtenářům jako dárek pod stromeček!

redakce

Důležité upozornění! Jelikož se mnoho dotazů dárců na název a číslo konta Sdružení, rozhodli jsme se, že tento údaj budeme uvádět v každém čísle Zpravodaje. Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha. Číslo konta: 7054454-018/0800 Dary můžete poslat i na adresu hospodářky Sdružení: Marie Nečasová, Svidnická 509, 181 00 Praha 8, Prosíme čtenáře, aby nás neupomínali o zveřejňování darů - dary můžeme uvést jen tehdy po obdržení účetního dokladu!

Krajnám z Neposilic je žadám předání penězů dary na adresu redaktorky! Díky za pochopení. Zřetelnosti týkající se evidence členů - změny adres, přihlášky nových členů - ukončení členství a veškeré dotazy toho se týkající zasílejte výhradně matrikáři na adresu: Ing. Jiří Hofman, 140 00 Praha 4, Lounských 8, tel.: 42 65 44

Tiráž Zpravodaj - Vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřeby svých členů. Za obsahovou náplň článků odpovídají jejich autoři. Vychází jako občasník. Šéfredaktor: Věra Latzelová. Příspěvky nejsou honorovány, nevzádané rukopisy se nevracjí. Příspěvky zasílejte do 3. každého měsíce. Adresa: Věra Latzelová Slapská 1910/6, 100 00 Praha 10. Podávání novinových zásilek povoleno Česká pošta, s.p., odštěpným závodem Praha č.j. nov. 5400/95 ze dne 8. 8. 1995.

Toto číslo vyšlo 18. prosince 1996.